

● คุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยว

การประเมินดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยวที่สำคัญๆ ได้มีการดำเนินงานต่อเนื่องมาตั้งแต่มีการพัฒนาดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยวขึ้นในปี 2544 โดยในปี 2544 – 2547 มีการดำเนินงาน 14 หาดทั่วประเทศ และได้เพิ่มจำนวนหาดเป็น 28 หาด ยกเว้นในส่วนพื้นที่เกาะพีพี (หาดโล๊ะดาลัม หาดตันไทร และหาดยาว) จ.กระบี่ ไม่ได้ทำการประเมินดัชนีฯ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย

จากการประเมินชายหาดท่องเที่ยวทั้งหมด 28 หาด พบว่าส่วนใหญ่คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์ดี คิดเป็นร้อยละ 50 ของหาดที่สำรวจ อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และพอใช้-ดี คิดเป็นร้อยละ 25 และ 21 ตามลำดับ มีเพียงร้อยละ 4 ที่อยู่ในเกณฑ์ดี-ดีมาก โดยการประเมินนี้พิจารณาจากองค์ประกอบ 4 ด้าน³ จากการสำรวจจำนวน 6 ครั้ง พบแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมดมีค่าสูงในเดือนมิถุนายน และธันวาคม ส่วนปัญหาขยะตกค้างและสารแขวนลอยยังคงพบในทุกเดือนที่มีการสำรวจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

บริเวณที่แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมดมีค่ามากกว่า 2,000 หน่วย (เกณฑ์คะแนนแสดงคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ ได้แก่ หาดวงเดือน(เกาะเสม็ด) หาดป่าตอง และหาดคลองดาว(เกาะลันตา) (เดือนมิถุนายน) หาดหัวหิน หาดละไม(เกาะสมุย) และหาดนพรัตน์ธารา (เดือนธันวาคม) หาดกระรน (เดือนมิถุนายน และธันวาคม)

บริเวณที่สารแขวนลอย (SS) มีค่ามากกว่า 100 มก./ล. ได้แก่ หาดบางแสน หาดวอนนภา (เดือนกุมภาพันธ์ และเมษายน) หาดจอมเทียน (เดือนเมษายน) หาดตาแหวน(เกาะลันตา) (เดือนกุมภาพันธ์) หาดบานชื่น หาดชะอำ หาดคลองดาว(เกาะลันตา) หาดไร่เลย์ หาดอ่าวนาง หาดหยงหลิง (เดือนมิถุนายน) หาดเชิงมน(เกาะสมุย) (เดือนธันวาคม) หาดนพรัตน์ธารา (เดือนมีนาคม มิถุนายน และธันวาคม) หาดปากเมง (เดือนเมษายน มิถุนายน และธันวาคม) และหาดเจ้าไหม (เดือนเมษายน มิถุนายน สิงหาคม และธันวาคม)

บริเวณที่ขยะตกค้างในน้ำ มีค่ามากกว่า 1 กก./100 ตร.ม. ได้แก่ หาดบางแสน หาดวงเดือน และหาดบานชื่น (เดือนมิถุนายน) หาดวอนนภา (เดือนมีนาคม และมิถุนายน) บริเวณที่ขยะตกค้างบนชายหาด มีค่ามากกว่า 2 กก./100 ตร.ม. ได้แก่ หาดบางแสน (เดือนกุมภาพันธ์) หาดเจ้าไหม (เดือนสิงหาคม) หาดสุรินทร์ และหาดคลองดาว(เกาะลันตา) (เดือนมิถุนายน และเดือนสิงหาคม) และบริเวณที่ขยะตกค้างในชุมชน มีค่ามากกว่าร้อยละ 10⁴ ได้แก่ หาดพิทยา และหาดบานชื่น (เดือนกุมภาพันธ์) หาดจอมเทียน (เดือนเมษายน) หาดแม่รำพึง (เดือนมิถุนายน) หาดละไม หาดอ่าวนาง และหาดนพรัตน์ธารา (เดือนสิงหาคม) หาดคลองดาว(เกาะลันตา) (เดือนธันวาคม) หาดชะอำ (เดือนสิงหาคม และเดือนธันวาคม)

³ องค์ประกอบ 4 ด้าน คือ คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง พิจารณาค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด และความชุ่มชื้นในรูปสารแขวนลอย ปริมาณขยะตกค้างพิจารณาปริมาณขยะตกค้างในน้ำ บนชายหาด และในชุมชน ความสมบูรณ์ของชายหาด พิจารณาสันทราย (Sand dune) สภาพปะการัง การกัดเซาะชายหาด และการใช้ประโยชน์ที่ดินพิจารณาการรุกรานชายหาด

⁴ ประเมินจากปริมาณขยะที่ล้นออกจากถังขยะ

สำหรับการสำรวจสภาพปะการัง การกัดเซาะชายหาด และการรุกรานของสาหร่ายที่ส่งผลต่อความสวยงามและทัศนียภาพของชายหาด พบว่า ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการกัดเซาะชายหาดและการรุกรานของสาหร่าย เช่น ร้านค้า โรงแรม ทำเทียบเรือ เป็นต้น

เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจในปี 2547 (11 หาด) พบว่ามีคุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้น 5 หาด โดยเปลี่ยนแปลงจากระดับพอใช้เป็นระดับพอใช้-ดี (จาก 3 หาด เป็น 3.5 หาด) คือ หาดบางแสน และหาดละไม ระดับพอใช้เป็นระดับดี (จาก 3 หาด เป็น 4 หาด) คือ หาดพัทยา และหาดป่าตอง ระดับดีเป็นระดับดี-ดีมาก (จาก 4 หาด เป็น 4.5 หาด) คือ หาดกะรน ซึ่งเป็นผลมาจากการที่หน่วยงานท้องถิ่นได้รับทราบข้อมูลสถานการณ์แล้วนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขปัญหา ส่วนอีก 6 หาด มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับคงเดิม คือ หาดจอมเทียน หาดวอนนภา หาดชะอำ หาดหัวหิน หาดเจ็ว และหาดทรายแก้ว (ตารางที่ 1)

ในปี 2549 กรมควบคุมมลพิษได้พิจารณาขยายพื้นที่ดำเนินการเพื่อให้ครอบคลุมหาดที่เป็นที่นิยม ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8, 13, 14 และ 15 รวมทั้งสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ชุมพร นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี นราธิวาส ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล และอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง จ.สุราษฎร์ธานี พิจารณาคัดเลือกหาดที่จะดำเนินการประเมินดัชนีฯ จำนวน 104 หาด โดยกรมควบคุมมลพิษสนับสนุนงบประมาณ และเจ้าหน้าที่ร่วมปฏิบัติงาน

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการประเมินดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยว ปี 2547 และ 2548

ดัชนี	เกณฑ์	ปี 2547		ปี 2548*	
		ชายหาด	ร้อยละ	ชายหาด	ร้อยละ
★★★★★	ดี-ดีมาก	-	-	หาดกะรน	4
★★★★★	ดี	หาดทรายแก้ว หาดหัวหิน หาดเจ็ว หาดกะรน และ หาดยาว	36	หาดพัทยา หาดทรายแก้ว หาดวง เดือน หาดทรายขาว หาดคลองพ ริ้ว หาดหัวหิน หาดเจ็ว หาด เชิงมน หาดป่าตอง หาดสุรินทร์ หาดไทรยาง หาดไร่เลย์ หาดทุ่งวัวแล่น หาดหอยหลัง	50
★★★★★	พอใช้-ดี	-	-	หาดบางแสน หาดละไม หาดตาแหวน หาดแม่รำพึง หาดคลองดาว หาดเจ้าไหม	21
★★★★★	พอใช้	หาดบางแสน หาดวอนนภา หาดจอมเทียน หาดพัทยา หาด ชะอำ หาดละไม หาดป่าตอง หาดโล๊ะดาลัย และหาดตันไทร	64	หาดวอนนภา หาดจอมเทียน หาดบานชื่น หาดชะอำ หาดอ่าวนาง หาดนพรัตน์ธารา หาดปากเมง	25

* ใช้เกณฑ์ช่วงคะแนนที่ปรับปรุงใหม่

ดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากภาคท่องเที่ยว ปี 2548